

Vuk'uzenzele

'n Produk van die Regering se Kommunikasiediens (GCIS)

English/Afrikaans

September 2022 Edition 1

Zoeloe-geïnspireerde kos maak Kaapstadse restaurant bekend

Mmabatho Molefe, die eienaar van die Emazulwini-restaurant in Kaapstad, maak wêreldwyd opslae met haar cuisine.
Foto verskaf deur Molefe.

Owen Mngadi

Deur trotsheid te toon in haar erfenis by wyse van tradisionele kos, het die restaurateur Mmabatho Molefe haar eie restaurant, Emazulwini, op die wêreldkaart geplaas nadat dit ingesluit is in die 50 Next-lys.

Hierdie lys bevat 50 van die wêreld se mees opwindende sjefs wat die potensiaal het om eendag die lys van die wêreld se 50 beste restaurante te haal.

Molefe (27) het haar moderne Zoeloe-restaurant by die V&A Waterfront's Makers Landing-ruimte in Kaapstad in 2020 gevestig nadat sy haar werk in die restaurantbedryf verloor het weens die COVID-19-pandemie.

Sy sê haar cuisine is geïnspireer deur haar

grootwordjare in Kwa-Zulu-Natal, waar haar ouma vir hulle tradisionele kos gekook het. Sy glo dit het in haar guns getel en haar gehelp om uit te staan in die 50 Next-kompetisie.

Molefe sê Emazulwini, wat losweg vertaal kan word as "die hemele", het belangstelling ontlok van Suid-Afrikaners sowel as internasionale besoekers wat opgewonde is om haar Zoeloe-geïnspireerde kos op die proef te stel. Makers Landing, wat 'n spilpunt vir Suid-Afrikaanse kos en kultuur is, is die perfekte venue vir haar, sê sy.

Emazulwini bied 'n sewegang-vaste spyskaart wat elke seisoen verander. Molefe se kos word pragtig voorgesit en sluit geregte in soos Isijingi – pampoenpap, geroosterde pampoen,

Vervolg op bl. 2

Youngsters unite against unemployment

Page 8

Don't miss an opportunity to study overseas

Page 13

Om *Vuk'uzenzele* te lees, laai die GOVAPP af by:

Soek na SA Government op Google Playstore of appstore

KONTAK ONS

Vuk'uzenzele

@VukuzenzeleNews

Webwerfs: www.gcis.gov.za

E-pos: vukuzenzele@gcis.gov.za

www.vukuzenzele.gov.za

Tel: (+27) 12 473 0103

Tshedimosetso House:

1035 cnr Frances Baard and Festival streets, Hatfield, Pretoria, 0083

GRATIS NIE TE KOOP NIE

Vanaf bl. 1

perskejel en bruinbotter-roomys; Isibindi nechakalaka – botterbedruipde beeslewer, geellensie-chakalaka en uie-jus; en Iqanda, Isibindi noshatini – 'n tertjie met geroosterde tamatie-atjar, hoenderlewer en biltongge-rookte eiergeelroom.

“Wanneer jy Kaapstad besoek, mag jy dalk nie 'n ware refleksie van Suid-Afrika kry nie, so ek het besluit om getrou aan myself te bly met tradisionele kos om aan besoekers te wys wat ons eet. Ek vertel elke oggend my storie aan myself; my interpretasie van wat Zoeloe-kos is. Ek hoop mense aanvaar dit vir wat dit is. Ons streef daarna om gewone disse te verhef tot die uitsonderlike. Kaapstad

het 'n diverse bevolking bo en behalwe internasionale toeriste; hulle kry almal te doen met Zoeloe-kos,” sê sy.

Die wêreld se 50 beste restaurante

Die manier waarop Molefe tradisionele kos gemoder-niseer het, is wat aan haar 'n plek op die 50 Next-lys besorg het, wat elke jaar 50 mense onder die ouderdom van 35 vier wat die wêreld-wye kostoneel help vorm. Die kompetisie stel hierdie briljante jong sjefs in staat om hul kookkuns aan die wêreld ten toon te stel.

Molefe het die toekenningsgeleentheid in Junie in Bilbao, Spanje bygewoon en sê dit was 'n inspirerende dag vol gesprekvoering met ander smulpape.

“Ek was gelukkig dat mense van regoor die land

en van alle ouderdomme gekom het om ons kos te geniet. Mense is bevooroordeelde oor afval (die inwendige organe van 'n dier wat vir geregte gebruik word) en ek wil vir hulle wys dat as jy dit reg gaarmaak, dit net so heerlik kan smaak as enige ander vleissnit. Ek wil ook 'n kop-tot-stert-benadering tot voedsel volg as kampvegter vir 'n volhoubare manier van eet,” sê Molefe.

Emazulwini het ook die Afrika-restaurant van die Jaar-titel gewen by die vierde jaarlikse Luxe Restaurant Awards vroeër vanjaar.

Ekonomiese heropbou- en herstelplan

Emazulwini verskaf werk aan vier mense en Molefe het planne om haar besigheid uit

te brei. Sy sê dat Suid-Afrika se ryk erfenis 'n toeristestrekpleister is.

As deel van die ekonomiese heropbou- en herstelplan het die regering die toerismesektor geïdentifiseer as een van die kritiese ingrypingsareas en 'n sleutelaandrywer van ekonomiese herstel.

Die departement van toerisme, die privaatsektor en ander belanghebbendes het saamgespan om die toerisme-sektorherstelplan saam te stel, wat sal help om strategiese vennootskappe tussen die regering en die bedryf te vestig om beter besoekerservaringe daar te stel. Dit sal gedoen word deur die bekendstelling van e-visas, die bevordering van toeriste-veiligheid en deur dit makliker te maak vir toeroperateurs om lisensies te bekom. **U**

Vir meer inligting oor Emazulwini, skakel **062 160 2347**

Het jy geweet?

- Opkomende besighede in die toerisme-sektor kan aansoek doen vir befondsing by die departement van toerisme, wat ook vir hulle sal wys hoe om hulself te bemark asook nog ander maniere van ondersteuning.

- Vir meer inligting, besoek www.tourism.gov.za/Pages/home.aspx

Spaar geld: Koop BTW-vrye goedere

Allison Cooper

Terwyl die stygende lewenskoste in Suid-Afrika sy tol op landsburgers eis, veral diegene in lae-inkomste-huishoudings, kan jy wel meer waarde vir jou geld kry wanneer jy BTW-vrye goedere koop.

BTW-vrye goedere is sekere basiese voedselsoorte waarop 'n mens nie belasting hoef te betaal nie, wat beteken dit word teen 'n laer prys verkoop. Mens wat kos koop wat op die BTW-vrye lysie is, kry 'n bietjie meer waarde vir hul geld, wat hulle help om voedsame kos op die tafel te sit.

Volgens Statistieke Suid-Afrika (Stats SA), het kos en nie-alkoholiese drinkgoed (NAB) 8.6% meer gekos in Junie vanjaar as in Junie 2021.

Stats SA het gesê dat voedselprodukte wat die grootste toename in prys getoon het, brood en graankos (wat mieliemeel insluit), vleis en olie en vette is – wat

stapelvoedsel in die meeste huishoudings is.

Brood en graanprodukte het 11.2% toegeneem sedert Junie 2021, vanaf 8.4% in Mei vanjaar toe die verbruikersprysindeks (VPI) met 1.1% toegeneem het. Die maandelikse toename was 2.6%, met 'n opvallende prystoename in mieliemeel (5.2%), bruinbrood (3.2%) en macaroni (3%). Verder het vleispryse met 9.5% toegeneem vanaf Junie 2021 tot Junie 2022, en kos effens meer as in Mei 2022.

Olies en vette het jaarliks toegeneem met 32.5% vergeleke met 26.9% in Mei, toe die VPI toegeneem het. Die hoë prys van sonneblomolie plaas veral ekstra druk op mense se begrotings.

Spaar met BTW-vrye goedere

BTW-vrye goedere is in 1991 deur die regering ingestel om lae-inkomste-huishoudings te help. Sedert die aanvanklike bekendstelling is nog produkte by die lys gevoeg.

Volgens die Suid-Afrikaanse Inkomstediens

word BTW-vrye voedsel teen 0% belas – dit beteken mense betaal 15% minder vir hierdie goedere, want hulle hoef nie BTW te betaal nie.

Hierdie items sluit in:

- Bruinbrood
- Droë mielies en mielierys
- Bruinbroodmeel (koringsemels uitgesluit)
- Stampmielies
- Eiers
- Vars vrugte en groente
- Droë bone
- Lensies
- Mieliemeel
- Rys
- Sardiens in blikkies
- Plantaardige kookolie (olyfolie uitgesluit)
- Melk, karringmelk, melkpoeier en suiwelpoeiermengsel
- Eetbare peulplante en peulvrugte soos ertjies, bone, grondboontjies, ens.

Sanitêre doekies is ook BTW-vry, sowel as kraamdoekies (*maternity pads*) en panty liners.

Senior burgers kan ook vir hul plaaslike winkels vra of hulle op sekere dae pensioenarisafslag gee op goedere wat BTW-vry is. **U**

government communications

Department: Government Communication and Information System
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Tel: 012 473 0353

Email: vukuzenzele@gcis.gov.za

Address: Private Bag X745, Pretoria, 0001

Head of Editorial and Production
Regomoditswe Mavimbela
Regomoditswe@gcis.gov.za

Acting Editor-in-Chief
Zanele Mngadi | Zanelemngadi@gcis.gov.za

Acting Managing Editor
Tendai Goneshe | tendai@gcis.gov.za

News Editor
Noluthando Motswai

Writers: More Matshediso
Ursula Graaff

Graphic Designers
Tendai Goneshe | Benny Kubjana

Production Assistants
Jauhara Khan | Sebastian Palmer

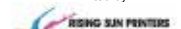
Language Practitioners
Nomgcibelo Motha | Boitumelo Phalatshe
Thandolunye Khulu | Mahanyele Ramapala

All rights reserved. Reproduction of the newspaper in whole or in part without written permission is strictly prohibited.

Vuk'uzenzele
is published by Government Communications (GCIS)

Printed by:

Distributed by:

Ondersteun die polisie om Suid-Afrika veiliger te maak

Daar is toenemende publieke frustrasie en woede oor die vlak van misdaad in ons land.

Die onlangse roofaanval en bendeverkragting van agt jong vrouens in Krugersdorp het landwyd woede en ontsteltenis ontlok en het gelei tot roepe om daadwerklike optrede teen gewapende bendes van onwettige myners wat in die area werksaam is.

Die Suid-Afrikaanse Polisie (SAPD) moet geloof word vir hul besliste optrede die afgelope drie weke in reaksie op die bendeverkragting en misdadigheid in die area. Gemeenskappe het egter met reg uitgewys dat dit nie hulle hoëprofielmisdaad moet neem om uiteindelik aksie te neem teen misdaad nie.

Die realiteit is dat polisiëring in Suid-Afrika ernstige uitdagings in die gesig staar. Maar ons werk hard daaraan om dit die hoof te bied.

Soos enige staatsdepartement voel die SAPD die gevolge van die land se fiskale krisis, jare van personeeltekort en staatskapings. Polisielede werk ook in hulle gevaarlike omgewing waar hulle dikwels geweld, beserings of die dood in die gesig staar.

Misdaad in Suid-Afrika kan nie uitgeroei word sonder hulle sterk, bekwame en professionele polisiemag nie. Die kapasiteit van die SAPD is een van die kwessies wat uitgelig is in die verslag van die kundige paneel wat die onrus van Julie 2021 ondersoek het, en waar ons nou stappe neem om dit op te los.

Nadat ons die noodsaaklike stabiliteit in die leierskap van die SAPD herstel het, is ons fokus nou daarop gemik om die kapasiteitsgapings te verklein wat gelei het tot die wetstoepassingsagentskappe

se onvoorbereidheid om die gebeure van verlede Julie te hanteer.

hulle Personeeltekort en hulle gebrek aan voldoende opleiding het veral hulle ernstige impak op gemeenskaps- en openbare-ordepoliëring gehad.

Die regering het befondsing toegestaan vir die werwing van 12 000 nuwe polisierekrute, en die eerste innamegroep ondergaan reeds basiese opleiding. Die SAPD se eenhede vir openbare-ordepoliëring sal hulle bykomende 4 000 lede in hierdie finansiële jaar ontvang en reëlins word getref vir toepaslike opleiding van hul lede.

Met die lesse wat uit verlede Junie se onrus geleer is in gedagte, is ons besig om te werk aan die verbetering van samewerking tussen wetstoepassingsagentskappe en die private sekuriteitsbedryf in die stryd teen misdaad.

Ons het die nuwe samewerking van alle belanghebbendes nodig, insluitend die besigheidswêreld, sodat hulpbronne en misdaadintelligensie gedeel word om sodoende openbare veiligheid te verbeter, sowel as dat daar opgetree word teen misdade wat ekonomiese aktiwiteit ontwrig.

hulle Voorbeeld is die samewerking tussen Trans-

net-vragspoor en die SAPD om die diefstal van infrastruktuur en spoorlyn sabotasie te bekamp. Hierdie misdade beïnvloed die ekonomie baie ernstig, aangesien maatskappye nie hul goedere na die hawens kan vervoer om uitgevoer te word nie. Nog hulle voorbeeld van samewerking is tussen mynsekuriteit, private sekuriteit en die SAPD is die bestryding van diefstal van edelmetale.

Weens hierdie gesamentlike pogings sien ons vordering in areas soos Mpumalanga en Limpopo, wat brandpunte van onstabieliteit was soos wat gesteelde metale na onwettige markte oorsien geneem is.

Die SAPD het ook deur middel van sy nasionale ingrypingseenhede begin vordering maak in die bestryding van georganiseerde misdaad, insluitend dwelmsindikate, bendes en onwettige mynbedrywighede.

Die SAPD is besig om hulle taakspan op die been te bring om onwettige mynbedrywighede vas te vat, tesame met ander taakspanne wat te doen het met konstruksieterreinafperping, koper- en kabeldiefstal, en diefstal en vandalisme van ekonomiese infrastruktuur.

Benewens die sukses van doeltreffende polisiëring in

die aanpak van ekonomiese misdade, gaan die harde werk van die SAPD in breër misdade dikwels ongesiens verby.

Byvoorbeeld, in die afgelope finansiële jaar het die SAPD se misdaadondersoekenheid 206 lewenslange vonnisse teen 209 aangeklaagdes verseker, waarvan 154 vir moord en verkragting was. Die SAPD se eenhede vir gesinsgeweld, kinderbeskerming en seksuele oortreders het 356 lewenslange vonnisse verseker teen 266 aangeklaagdes. Operasies vir die opsporing van verdagtes het tot 13 000 inhegtenisnames gelei.

Gegewe die hoë vlakke van misdaad in ons samelewing, is daar duidelik baie meer wat nog gedoen moet word. Maar hierdie syfers toon aan dat baie misdadigers wel inhegtenis geneem en suksesvol vervolgt word. Hulle word nie toegelaat om met moord weg te kom nie.

Die direktoraat vir prioriteitsmisdaadondersoek, ook bekend as die Valke, het al sy teikens vir die vorige finansiële jaar behaal, wat beteken inhegtenisnames en skuldigbevindings, batebeslaglegging, beperkings- en konfiskeringsbevele en verbeuringsbevele tot die waarde van miljoene rand. Die inhegtenisnames en skuldigbevindings wat deur die Valke bewerkstellig is, sluit in onwettige mynaktiwiteite, skade aan brandstofpypleidings, kontantwa-rooftogte en polisiemoorde.

Die Valke het begin om saam met die NVG se ondersoekdirektoraat vir gevalle wat voortspuit uit die staatskappingskommissie, te werk.

Die SAPD ondersteun die stryd teen geslagsgebaseerde geweld deur meer slagoffer-vriendelike vertrekke by polisiestasies in te rig en die verkryging van ongeveer h

halfmiljoen bewysinsamelingstelle wat na polisiestasies versprei word.

Polisiëring kan nie slaag sonder die samewerking van gemeenskappe nie. Om hierdie rede fokus ons op die uitbreiding van die netwerk van gemeenskapspolisiëringsforums om beide polisiëring en gemeenskapsverhoudings te verbeter.

Ons loof die gemeenskappe wat verantwoordelikheid neem om hul omgewing veilig te hou deur middel van straatpatrollies, misdaadbewusmakingsveldtogte en ander aktiwiteite.

Deur gebruik te maak van die verslag van die kundige paneel as hulle grondslag vir organisatoriese hervorming, is ons besig om hulpbronne te herorganiseer en te herprioritiseer, kapasiteit te verbeter en wetstoepassingskapasiteit oral oor te versterk.

Om hulle polisieman of polisie-vrou te wees, moet een van die moeilikste en gevaarlikste beroepe in die land wees, sowel as hulle beroep waar jy onder die meeste druk verkeer, en is dikwels hulle ondankebare taak. Alhoewel die publiek se frustrasie met misdaad verstaanbaar is, is dit jammer dat dit aanleiding gee tot vyandigheid teenoor ons polisie wat voortgaan om ons te dien en te beskerm.

Soos wat die regering werk om die polisie van die nodige hulpbronne, opleiding en begroting te voorsien om hul werk te doen, doen ek hulle beroep op alle Suid-Afrikaners om hul deel te doen en op te tree om ons strate en gemeenskappe misdaadvry te hou.

Laat ons erkenning gee aan die harde werk van ons polisie en vir hulle ons volle ondersteuning gee om Suid-Afrika hulle veiliger plek te maak.